

ESIKOULUIKÄISTEN KOULUVALMIUDEN KEHITTÄMINEN

Esikoululaisen kouluympyrä Aurinkorannikon päiväkerhoon

Tiivistelmä

Tekijä(t) Virtanen, Milena	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 25	Valmistumisaika Syksy 2020
Työn nimi Esikouluikäisten kouluvalmiuden kehittäminen Kouluympyrä Aurinkorannikon päiväkerhoon		
Tutkinto Sosionomi (AMK)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoitus oli kehittää Aurinkorannikon suomalaisen evankelisuterilaisen seurakunnan päiväkerhon esikouluikäisten, eli 6-vuotiaiden, valmiutta koulun aloitukseen. Tavoite oli tuottaa esikouluikäisille kouluympyrä esiopetukseen. Teoreettinen lähtökohta koski esiopetusta, montessoripedagogiikkaa, kouluvalmiutta sekä sen tukemista esikouluikäisillä.</p> <p>Opinnäytetyö oli toiminnallinen ja siinä käytettiin laadullisiin menetelmiin kuuluvaa alkukeskustelua toimeksiantajan kanssa, jossa kartoitettiin päiväkerhon tarpeita. Alkukeskustelussa tuli ilmi, että päiväkerhon esikouluikäisille ei ollut mitään toimintaa millä voitaisiin edistää lapsen kehittymistä kohti koulunkäyntiä. Toimeksiantaja toi esille huolensa etenkin pitkäaikaisesti kerhoa käyvien esikouluikäisten kyvyn aloittaa koulu. Keskustelussa nousi esiin myös, että päiväkerho tarvitsee pitkäaikaisesti toimivan kokonaisuuden, joka valmistaa lasta koulunkäyntiin sekä lapsen omatoimisuutta kehittävää toimintaa, koska toimeksiantaja nojaa toimintansa vahvasti montessoripedagogiaan.</p> <p>Tuloksista pääteltiin, että kouluympyrän käyttö esiopetuksessa kehittää lapsen kouluvalmiutta ja lisää myös hänen omatoimisuuttansa. Kun lapsi saa päivittäin harjaannuttaa taitoja, jotka edesauttavat kouluvalmiutta, luo se hyvän pohjan elinikäiselle oppimiselle sekä vähentää epätasa-arvoa koulunkäynnissä.</p>		
Asiasanat Varhaiskasvatus, esiopetus, päiväkerho, esikoululainen, omatoimisuus, montessoripedagogiikka		

Abstract

Author(s) Virtanen, Milena	Type of publication Bachelor's thesis	Published Autumn 2020
	Number of pages 25	
Title of publication Developing the school readiness of preschoolers Preschooler's learning circle to Costa Del Sol's daycare		
Name of Degree Bachelor of Social Services		
<p>The purpose of the thesis was to develop the readiness to start school after pre-school, 6 years old, from the daycare of the Finnish Evangelical Lutheran Church in Costa Del Sol, Spain. The aim was to produce a learning circle for teaching the students. Theoretical frame for the thesis leans on preschool education, Montessori pedagogy, support and readiness for compulsory school. The starting points of the theory were pre-school education, Montessori pedagogy, school readiness and its support in preschoolers.</p> <p>The thesis was functional and started with an initial discussion which is part of quality methods. In the discussion were defined the needs that daycare had. In the discussion came up lack of activity supporting readiness for school. The client brought up her concern of ability to start school and therefore the daycare needs a long-term system preparing children for school. The client leans on Montessori pedagogy method in practice that progress children more independent activity.</p> <p>The results concluded that using the learning circle in preschool education does progress children's readiness as well as proactivity. When children get to practice daily the skills supporting the readiness for school it creates a solid base for lifelong learning and reduces inequalities in studies.</p>		
Keywords Early childhood education, pre-school education, preschooler, independency, Montessori pedagogy		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	LÄHTÖKOHTANA ESIOPETUS JA MONTESSORIPEDAGOGIIKKA	3
2.1	Esiopetus	3
2.2	Montessoripedagogiikka.....	4
3	LAPSEN KOULUVALMIUS	7
3.1	Kouluvalmiuden käsite	7
3.2	Esikouluikäisten kouluvalmiuden tukeminen.....	8
4	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	11
4.1	Tarkoitus ja tavoite	11
4.2	Toimeksiantaja	11
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	12
5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	12
5.2	Kouluympyrän suunnittelu	13
5.3	Kouluympyrän toteutus.....	14
5.4	Kouluympyrän arviointi	17
6	POHDINTA.....	18
6.1	Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu	18
6.2	Opinnäytetyön arviointi.....	18
6.3	Päätelmät.....	19
6.4	Jatkotutkimusehdotukset.....	19
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	25

1 JOHDANTO

Esiopetus on tärkeä osa lapsen kehitystä kohti koulunkäyntiin. Se kuuluu osaksi varhaiskasvatusta, jolla edistetään alle kouluikäisen lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista. Painopiste on pedagogiikassa ja lainpuitteissa jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen sekä esiopetukseen. (Varhaiskasvatustilasto 2018, 2–3§.) Esiopetus on lapsilähtöistä ja sillä pyritään myös vahvistamaan minäkuvaa ja luomaan positiivinen käsitys itsestä oppijana. Esiopetuksella pyritään myös havaitsemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuen tarve ja antamaan sitä lapselle, joka sitä tarvitsee. (Opetushallitus 2014,12; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

Montessoripedagogiikassa on kyse lapsen kehitys- ja herkkyykskaudet huomioon ottaen kehittymisen tukemisesta. Kehitys- ja herkkyykskausi kutsutaan aikaa, jolloin lapsi kiinnostuu tietystä toiminnasta ja asioista. Oppiminen on silloin mielekäästä ja helppoa. Aikuiset eivät pysty vaikuttamaan kehitys- ja herkkyykskausiin, mutta lapselle voi tuoda ympäristöön häntä kiinnostavia tehtäviä. Montessoripedagogiikassa otetaan huomioon myös lapsen vastaanottavainen mieli sekä tendenssit. Vastaanottavaisella mielellä tarkoitetaan lapsen erilaista tapaa ottaa ympäristön vaikutteita vastaan kuin aikuisella. (Espoon montessori-leikkikoulu 2020a; Suomen Montessoriliitto 2020). Tendensseillä tarkoitetaan suuntautumista, halua ja päämäärähakuisuutta. Tärkeimpiä montessoripedagogiikan tendenssejä ovat muun muassa kommunikointi, tarve tutkia ja suunnitella. (Espoon montessori-leikkikoulu 2020b.)

Kouluvalmiudella tarkoitetaan lapsen suurpiirteistä kokonaiskehitystä, jota hän tarvitsee omaksuakseen ja suorittaakseen perusopetuksen ensimmäisellä luokalla tulevat taidot ja tiedot. Kouluvalmius on monen osatekijän summa ja siinä on monta erilaista kriteeriä. Esimerkiksi tarpeellisia kriteereinä, jotta lapsi pärjää koulussa, pidetään itseilmaisua, tehtävien suorittamista loppuun asti ja teknisiä taitoja. Myös tilanteista selviäminen, jossa lapsi häviää sekä toisten huomioonottamista pidetään tärkeinä kouluvalmiutta tarkastellessa. (Ekebon, Helin & Tulosto 2000, 14; Jarasto & Sinervo 1998, Niskasen 2019, 4 mukaan.)

Opinnäytetyön toimeksianto tuli Aurinkorannikon evankelisluterilaisen seurakunnan päiväkerhosta. Päiväkerhon päivittäinen toiminta on hyvin vapaamuotoista ja toimeksiantaja toi esille huolensa etenkin pitkäaikaisesti kerhoa käyvien esikouluikäisten kyvyn aloittaa koulu. Esiopetukselle ei ollut annettu paljoakaan tilaa päiväkodin arjessa, joka johtui pitkälti resurssien puutteesta.

Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää Aurinkorannikon suomalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan päiväkerhon esikouluikäisten eli 6-vuotiaiden valmiutta koulun aloitukseen. Tavoite on tuottaa esikouluikäisille kouluympyrä esiopetukseen.

2 LÄHTÖKOHTANA ESIOPETUS JA MONTESSORIPEDAGOGIIKKA

2.1 Esiopetus

Esiopetus on alkanut suomessa 1960-luvulla kokeiluna, jota hallinnoi sosiaalivaltio. Vaikka esiopetukseen soveltuvaa materiaalia alettiin kehittää ja opettajia koulutettiin esiopetukseen soveltuvilla koulutuksilla, keskustelu esiopetuksesta laantui 1980-luvulla, koska kokeilu ei johtanut ratkaisuihin. (Lummelahti 2001, 10.) Esiopetustoimintaa alettiin kehittää uudelleen 1990-luvulla. Esimerkiksi Vaasassa ja Helsingissä toiminnan kehittämistä laajennettiin koko päiväkotiyhteisöä koskevaksi. Koululain astuessa voimaan 1998 kunnilla oli velvollisuus järjestää esiopetusta mutta lapsten ei tarvinnut siihen osallistua. (Linnilä 2006, 108.) Vasta vuonna 2013 varhaiskasvatuksen siirtyessä opetushallituksen alaisuuteen, esiopetustoiminta alkoi kunnolla laajentumaan (Helenius & Lummelahti 2018, 170).

Suomen esiopetus on saanut paljon vaikutteita Ruotsin esiopetusmallista, jossa lapsen omatoimiseen leikkiin annetaan paljon mahdollisuuksia, mutta samalla toiminta on hyvin suunniteltua. Tänäkin päivänä esiopetuksen kulmakivenä pidetään lapsen oikeutta oppia leikin kautta. (Helenius & Lummelahti 2018, 170; Opetushallitus 2014.)

Esiopetuksella tarkoitetaan lapsilähtöistä ja suunnitelmallista lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä edistävää toimintaa päiväkodeissa ja päiväkerhoissa. Toiminnalla pyritään vahvistamaan minäkuvaa ja luomaan positiivinen käsitys itsestään oppijana. Esiopetuksella pyritään myös ehkäisemään ja havaitsemaan tuen tarpeellisuus mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ja siten myös antamaan tukea lapselle, joka sitä tarvitsee. (Opetushallitus 2014,12; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020.)

Perusopetuslaki velvoittaa kuntaa järjestämään oman alueensa esikouluikäisille (6-vuotiaille) esiopetusta. Lisäksi laki velvoittaa kuntaa järjestämään esiopetusta myös pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluville lapsille sekä lapsille, jotka aloittavat esiopetuksen vuotta myöhemmin tai aikaisemmin kuin tavallisesti. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvalla lapsella tarkoitetaan lasta, joka ei oman sairautensa tai vammaisuutensa takia pysty suorittamaan perusopetukselle säädettyjä tavoitteita. Tällöin oppivelvollisuus alkaa jo kuusivuotiaana ja kestää 11 vuotta. Lapsi voi aloittaa esiopetuksen vuotta aikaisemmin tai myöhemmin, jos hän on psykologisten sekä tarvittaessa myös lääketieteellisten selvitysten perusteella kykenevä suoriutumaan annetuista tehtävistä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020; Perusopetuslaki 628/1998, 4§, 25§, 27§.)

Esiopetus kestää tavallisesti yhden lukuvuoden ajan ja sen kuuluu sisältää vähintään 700 tuntia opetusta. Esiopetus on lapsille maksuton, mutta valtio osallistuu kustannuksiin

maksamalla järjestäjälle valtionosuutta, joka perustuu kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annettuun lakiin. Vanhemmat ovat velvollisia huolehtimaan, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai vastaavaan toimintaan, joka saavuttaa esiopetuksen tavoitteet. (Perusopetuslaki 628/1998 9§, 3§ 6§ 31§ 26§; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020; Opetushallitus 2014, 12-13.)

Esiopetuksen toiminta toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden pohjalta laaditun kunkin kunnan opetussuunnitelman mukaisesti. Leikkimisen erimuodot ovat läsnä esiopetuksessa, joka kuitenkin nojaa vahvasti varhaiskasvatuksessa käytettävään pedagogiikkaan. Esiopetuksessa kuuluu ottaa positiivisella tavalla huomioon lapsien taustat kuten uskonto, kulttuuri ja kieli. Erityisenä tavoitteena on myös lapsen sosiaalisten taitojen sekä kehitys- ja oppimismenetelmien vahvistaminen yhteistyössä huoltajien kanssa. Huoltajat osallistuvat toiminnan kehittämiseen suunnittelusta aina arviointiin asti. Esiopetusta voi järjestää kunnan päätöksen mukaisessa paikassa, kuten koulussa tai päiväkodissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020; Opetushallitus 2014, 13-14.)

Esiopetus kuuluu osaksi varhaiskasvatusta, jolla tarkoitetaan alle kouluikäisen lapsen (poikkeustilanteissa myös tätä vanhemman) kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämistä. Varhaiskasvatuksen painopiste on pedagogiikassa ja jokaisella lapsella on lainpuitteissa oikeus varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatustalaki 504/2018, 2-3§) Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden lapsen kehitykselle ja täten hyvän perustan tämän elin ikäiselle oppimiselle (Repo, Paananen, Eskelinen, Mattila, Lerkkanen, Gammelgård, Marjanen, Kivistö & Hjelt 2019).

2.2 Montessoripedagogiikka

Montessoripedagogiikassa on kyse lapsen kehittymisen tukemisesta kehitys- ja herkkyyksikaudet huomioon ottamalla. Kehitys- ja herkkyyksikausiksi kutsutaan aikaa, jolloin alle kouluikäinen lapsi kiinnostuu tietyistä asioista sekä toiminnasta. Oppiminen on silloin helppoa ja mielekästä. Aikuinen ei pysty vaikuttamaan lapsen kehitys- ja herkkyyksikausiin, mutta hän voi edesauttaa lasta esimerkiksi tuomalla ympäristöön tätä kiinnostavia tehtäviä. Herkkyyksikaudet voivat olla osin päällekkäisiä. Esimerkiksi 9 kuukautisesta 3- vuotiaaseen on järjestyksen herkkyyksikausi, jolla tarkoitetaan aikaa, milloin lapsen ympäristön järjestys ja päivärhythmi ovat tärkeitä. Kielellinen herkkyyksikausi on puolestaan 0-6- vuotiaaseen ja tänä aikana lapsi omaksuu äidinkieltensä sekä hänen on helppo oppia myös muita ympäristössä olevia kieliä. (Suomen Montessoriliitto 2020; Daily montessori 2020; Helsingin montessori 2020.)

Montessoripedagogiikassa huomioidaan myös lapsen tendenssit ja vastaanottavainen mieli. Lapsi saa vaikutteita jatkuvasti ympäristöstään ja hän ottaa vastaan niitä eri tavoin kuin aikuiset. Tätä kutsutaan montessoripedagogiikassa vastaanottavaiseksi mieleksi. Tämä lapsen mielenlaatu toimii ensimmäisten kolmen ikävuoden aikana täysin tiedostamattomasti ja kerää aivan kaiken ympäristöstään. Kolmen ikävuoden jälkeen lapsi alkaa jäsentämään kokemuksia pikkuhiljaa johdonmukaisesti. (Espoon montessori-leikkikoulu 2020a; Suomen Montessoriliitto 2020.) Tendenssillä tarkoitetaan puolestaan päämäärähakuisuutta, suuntautumista tai halua. Montessoripedagogiikassa tärkeimpiä tendenssejä ovat esimerkiksi tarve tutkia, suunnitella, keskittyä ja kommunikoida. (Espoon montessori-leikkikoulu 2020b.)

Montessoripedagogiikan "äitinä" pidetään Italialaista Maria Montessoria (1870–1952), joka jo nuoresta iästä lähtien rikkoi sen ajan perinteisten naisten asemaa osallistumalla tekniseen oppilaitokseen. Montessori oli muun muassa filosofi, psykologi sekä Italian ensimmäinen naislääkäri. (Montessori Internationale 2020.) Montessori ei pitänyt ainoastaan tärkeänä kehitys- ja herkkyyksia, vaan myös lapsen omatoimisuutta. Aikuisen tehtävä oli palvella lapsen kehitystä, jolloin lapsi saa tilaa oivalluksille ja aikuinen on vain auttaja, jos tilanne vaatii. (Sánchez 2020.) Montessori kehitti myös erityiset opetusmateriaalit ja oppimisympäristön, jotka edistivät lapsen oma-aloitteisuutta ja reagointikykyä. Lapsen on helppo kokeilla ja oppia uusia asioita. Montessori halusi, että lapsilla olisi mahdollisimman luonnollinen työympäristö, joka vastaisi lapsen kehitystä, ikää ja kokoa. Esimerkiksi tasojen kuuluu olla avoimia ja lapselle oikean mittaisia, jotta hänen on helppo saada haluamansa tehtävä sieltä. Ympäristön kuuluu antaa mahdollisuus normalisoitumiselle, jolla Montessori tarkoittaa luontaista olotilaa, joka saa kehittyä oma-aloitteisesti. (Suomen montessoriliitto 2020; Ruiza, Fernández, Tamaro 2020; Espoon montessorileikkikoulu 2020.)

Valmis oppimisympäristö pitää sisällään fyysiset ominaispiirteet, joihin kuuluu muun muassa kodinomaisuus, ja hyvä järjestely. Montessoriympäristön järjestelyn kuuluu olla sellainen, että lapsi omaksuu sen helposti. Lapsi oppii minne on mentävä, jos tarvitsee apua tai tahtoo jonkin tehtävän. Tällainen ympäristö luo lapselle tunteen, että hän voi luottaa ympäristöönsä sekä vahvistaa kykyä kommunikoida ympäristönsä kanssa. Lisäksi ilmapiirin kuuluu olla rauhallinen ja esimerkiksi lapsen sosiaalisuutta, itsenäistymistä ja keskittymistä kannustavaa. Montessoriympäristö on paikka, jonka kuuluu vastata lapsen tarpeisiin. Näihin tarpeisiin kuuluu muun muassa fyysinen, psyykinen ja älyllinen tarve. Oppimisympäristön tehtävä on myös herättää lapsessa kiinnostusta ja halua työskennellä

valitsemiensa välineiden kanssa. (Suomen montessoriliitto 2020; Espoon montessorileikkikoulu 2020.)

3 LAPSEN KOULUVALMIUS

3.1 Kouluvalmiuden käsite

Terminä kouluvalmius on suhteellisen nuori. Ennen lapsen valmiutta kouluun kutsuttiin koulukypsyydeksi, joka on merkitykseltään huomattavasti suppeampi kuin kouluvalmius. Kouluvalmius pitää sisällään biologisen kypsyyden lisäksi myös lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen sekä oppimisvalmiuden. Se on vahvasti sidoksissa yhteiskuntaan ja kulttuuriin, ja näin ollen se on myös muuttunut yhteiskunnan kehityksen myötä. (Kolehmainen, Saarinen & Kontu 2015.)

Kouluvalmiudella tarkoitetaan suurpiirteisesti kokonaiskehitystä, jota lapsi tarvitsee kyetäkseen omaksumaan ja suorittamaan perusopetuksen ensimmäisellä luokalla tulevia taitoja ja tietoja. Lapsi on käynyt ennen koulun aloittamista monta itselleen tärkeää kehitysvaihetta, joiden sujuminen vaikuttaa lapsen kouluvalmiuteen. Kouluvalmius on monen osatekijän summa, jota arvioi varhaiskasvatuksen ammattilaiset, lastenneuvolan henkilökunta yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Kouluvalmiudessa on monta erilaista kriteeriä. Esimerkiksi itseilmaisuus, tekniset taidot ja tehtävän suoritus loppuun asti koetaan tarpeelliseksi kriteereiksi, jotta lapsi pärjää koulussa. Myös toisten huomioonottaminen, kyky tehdä havaintoja ja tilanteista selviäminen, jossa lapsi häviää, pidetään tärkeinä kouluvalmiutta tarkastellessa. (Ekebom, Helin & Tulosto 2000, 14; Jarasto & Sinervo 1998, Niskasen 2019, 4 mukaan.)

Linnilän (2006, 16, 30-31, 62) väitöskirjan mukaan vuosi toisensa jälkeen kouluvalmius herättää paljon puheenaihetta ja tutkimuksia. Sitä voidaan tutkia monelta muultakin tieteenalalta kuin kasvatustieteestä. Esimerkiksi historian, logopedian ja lääketieteen pohjalta. Linnilä tarkastelee kouluvalmiutta maturation eli kypsymisen näkökulmasta sekä sosiokulttuurisen konstruktivismiin näkökulmasta. Maturation näkökulmasta lapsi kypsyy sisäisen kellonsa mukaan, joka on biologisen kypsymisen tulosta. Kouluvalmiutta ajatellaan kolmen kypsymisasteen: kognitiivisen, sosiaalisen ja fyysisten taitojen summaksi. Sosiokulttuurisesta näkökulmasta lapsen kehittyminen on oppimisen ja opetuksen tulos eikä koulun aloitus vaadi kypsyyttä. Tässä näkökulmassa ydin on vuorovaikutuksen korostaminen sekä kulttuurin ympäristötekijöiden huomioon ottaminen. Sosiokulttuurisessa näkökulmassa ei ole aikaa kypsymiselle. Olennaista on oikea-aikainen ohjaus ja sen myötä mahdollisimman aikainen puuttuminen. Linnilä painottaa, että oppiminen ja kouluvalmius ovat dynaamisia ja muuttuvia. Se on lapsen kehityksen, oppimisen ja ympäristön yhteisvaikutus.

Kouluvalmius voidaan määritellä myös lapsen valmiutena tulla kouluun. Se ei tarkoita, että lapsi olisi älykäs, omaisi tiettyjä taitoja tai kykyjä vaan valmiutta. Lapsi jaksaa ja pystyy osallistumaan annettuihin tehtäviin ja saada hyödyn irti. (Ekeboom, Helin & Tulosto 2000, 14.) Hakkarainen (2002, 67-70) puolestaan pitää kouluvalmius käsitettä liian suppeana. Hänen mielestään käsite pitää sisällään esisijaisesti alkuopettajien ja koulun tarpeita, eikä niinkään lapsen kehitysvaiheita ja luonnetta. Arajärvi (1977) sisällyttää kouluvalmiuden viiteen eri kohtaan: somaattiseen, motoriseen, älylliseen, sosiaaliseen ja tunne-elämän kypsytyteen. Somaattinen kypsyys näkyy kehon muutoksissa, kuten pituudessa ja lihaksissa. Motorinen kypsyminen näkyy silmän ja käden yhteistyön kehittämisessä sekä kyvyssä istua paikallaan. Lukemaan oppiminen vastaa älyllistä kypsymistä ja sosiaalisessa kypsytyksessä lapsi kiinnostuu ryhmässä toimimisesta. Tunne-elämän kypsymisessä lapsi muun muassa kykenee empaattisuuteen, minäkuva kehittyy sekä lapsi alkaa olemaan itsenäisempi. (Arajärvi 1977, Niskanen 2019, 7 mukaan.)

3.2 Esikouluikäisten kouluvalmiuden tukeminen

Esiopetuksessa luodaan pohjaa lapsen laaja-alaiselle osaamiselle, jonka kehittyminen alkaa varhaislapsuudesta ja jatkuu läpi elämän. Osaaminen muodostuu asenteen, tiedon, taidon, arvon ja tahdon yhdistelmästä. Laaja-alainen osaaminen vie eteenpäin lapsen kasvua yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista voidaan listata viisi laaja-alaisen osaamisen osa-aluetta: ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus 2018.)

Ajattelu ja oppiminen

Vuorovaikutus ympäristön ja muiden ihmisten kanssa kehittävät lapsen ajattelua ja oppimista sekä tekevät perustan elinikäiselle oppimiselle. Luovan ja kriittisen ajattelun tukipilarit luodaan jo varhaiskasvatuksessa. Lapselle kuuluu antaa tilaa ihmettelylle ja oppimisen ilolle. Erilaisten leikkien kautta lapsi pääsee käyttämään luovuuttaan, kokemaan maailmaa ja kokeilemaan ideoitaan. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen kuuluu myös rohkaista lasta kyseenalaistamaan ja kysymään sekä keksiä ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin. Lasta kannustetaan uudelleen yrittämiseen ja sinnikkäänä pysymiseen, koska onnistumisen tunne motivoivat uuden oppimiseen ja antavat uskoa omalle osaamiselle. Epäonnistuminen on myös tärkeää lapsen oppia. Sen sietäminen ohjaa lasta yrittämään uudestaan. (Opetushallitus 2018, 24-25; Helenius & Lummelehti 2018 25-26, 174.)

Lapsen ajattelua ja oppimista ylläpitävät myös riittävä fyysinen aktiivisuus sekä keskusteleminen aikuisten ja muiden lasten kanssa. Keskustelussa lapsi pääsee myös harjoittamaan keskittymistään ja tarkkaavaisuuttaan. (Opetushallitus 2018, 24-25; Helenius & Lummelahki 2018, 26.)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Lapsi elää moninaisessa maailmassa, jossa kulttuureita, kieliä ja katsomuksia on monenlaisia. Lapsen tarvitsee kehittää kykyä ymmärtää ja tietää eri näkemyksiä sekä pystyä kuuntelemaan muita. Myös omien asenteiden ja arvojen käsittelemisen taito on tärkeää lapsen identiteetin kasvulle, hyvinvoinnille ja toimintakyvylle. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten kuuluu toimia esimerkkinä ja rohkaista lasta tutustumaan uusiin ihmisiin, kulttuureihin ja kieliin. Leikin ja esimerkiksi erilaisten juhlien kautta on helppoa tutustuttaa lasta myönteisellä tavalla moninaiseen ympäristöön. (Opetushallitus 2018, 25; Helenius & Lummelahki 2018, 26-27.)

Jotta lapsi saa myönteisiä kokemuksia moninaisesta ympäristöstämme, varhaiskasvatuksen ammattilaisten kuuluu huomioida hyväksynnän ja torjunnan dynamiikka ryhmässä. Hyväksynnän dynamiikassa lapsi on vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja on hyväksytty heidän silmissään, joka kehittää lapsen vuorovaikutustaitoja. Torjunnan dynamiikassa puolestaan lapsi ei pääse vuorovaikutukseen toisten kanssa eli ei ole heidän hyväksymä. Tällainen toiminta näkyy usein joko aggressiivisuutena tai vetäytyneisyytenä. Aikuisen on oltava tällaisissa tilanteissa lapsen tukena ja auttaa tätä hyväksyttävän käytöksen ilmaisemisessa, hallitsemaan tunteita sekä tulkitsemaan tilanteita. (Koivunen & Lehtinen 2015, 176-178.)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Lapsen on tärkeä oppia omaan hyvinvointiinsa ja turvallisuuteen liittyviä asioita jo varhaiskasvatuksessa. Ammattilaisten on ohjattava lasta tekemään kestävän elämäntavan valintoja. Lisäksi lapsen itsenäisyyttä tuetaan asteittain, esimerkiksi harjoitellaan pukemista sekä omien tavaroiden huolehtimisesta. Lasta kuitenkin kannustetaan itsenäisyyden ohella myös pyytämään apua, jos sitä tarvitsee. (Opetushallitus 2018, 25; Ahonen 2017, 5.)

Tärkeää on myös, että lapsen tunne- ja turvataitoja vahvistetaan. Tunnetaidossa lasta autetaan havainnoimaan, tiedostamaan sekä nimeämään tunteita. Näiden myötä lapsi pääsee vahvistamaan myös omien tunteiden säätelyn taitoa. Turvataidossa puolestaan vahvistetaan lapsen itseluottamusta ja autetaan häntä tunnistamaan uhkaavia tilanteita sekä miten tällaisissa tilanteissa toimitaan oikein ja itseään suojellen. Turvataitojen

opettamisessa pyritään muun muassa vähentämään turvattomuuden tunnetta sekä vähentämään väkivallan uhriksi joutumista. (Opetushallitus 2018, 26; Lajunen, Andell & Yleinius-Lehtonen 2019, 11-13.)

Monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Ymmärtääkseen ympäröivää maailmaa ja monikulttuurista viestintää sekä vuorovaikutusta lapsen tulee oppia jo varhaisessa vaiheessa monilukutaitoa. Tällä tarkoitetaan viestien tulokinnan ja tuottamisen taitoa, joiden perustana on laaja tekstikäsitys. Esimerkiksi kuvanlukutaito ja medialukutaito kuuluvat monilukutaitoon. Varhaiskasvatuksessa lapsen kanssa voidaan opetella monilukutaitoa asioiden nimeämisen ja käsiteiden opettelussa. Lapsi vaatii ympärilleen muun muassa vahvaa aikuisen mallia, monipuolista sekä rikasta oppimis- ja kieliympäristöä, jotta monilukutaito kehittyisi. (Opetushallitus 2018, 26; Turja 2012, 203.)

Lapsen kuuluu myös oppia tieto- ja viestintäteknologian roolista arjessamme. Lisäksi tutustutetaan lapsi aiheeseen liittyviin laitteisiin, peleihin ja sovelluksiin. Mahdollisuus esimerkiksi antaa lapsen kokeilla yksin ja yhdessä muiden kanssa tuottamaan sisältöä edistää lasta luovassa ajattelussa ja lukutaitoa. (Opetushallitus 2018, 26; Mertala & Salomaa 2017, 21-22.)

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lapsen tietämystä ja tunnetta osallistumisesta ja vaikuttamisesta on kannustettava jo varhaiskasvatuksessa. Esimerkiksi kunnioittava käyttäytyminen ja lapsen ajatusten kuunteleminen edesauttavat näiden taitojen kehittymistä. Ammattilaisen tehtävä on pitää huoli siitä, että jokainen lapsi pääsee osallistumaan ja vaikuttamaan. Kun lapsi on saanut vaikuttaa, mitä tehdään, on se paljon mielekkäämpää hänelle. Osallistuminen ja vaikuttaminen vahvistavat lapsen ymmärrystä itsestään, sosiaaliset taidot parantuvat ja luottamus omaan toimintaan kasvaa. (Opetushallitus 2018, 26-27; Roos 2017, 23-24.)

Osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyy vahvasti myös osallisuuden käsite. Osallisuudella tarkoitetaan lapsen kokemusta siitä, että hänet omine mielipiteineen sekä ominaisuuksiineen otetaan huomioon. Hänelle syntyy myös tunne siitä, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Osallisuuden tunnetta luodaan toimimalla tasavertaisesti ja omien kykyjen puitteissa. (Roos 2017, 23-24.)

4 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää Aurinkorannikon suomalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan päiväkerhon esikouluikäisten, eli 6-vuotiaiden, valmiutta koulun aloitukseen. Tavoite on tuottaa esikouluikäisille kouluympyrä esiopetukseen.

4.2 Toimeksiantaja

Toiminnallinen opinnäytetyö tehtiin Aurinkorannikon suomalaisen evankelisluterilaisen seurakunnan päiväkerhon kanssa. Seurakunta haluaa tarjota vähintään kuukauden Espanjassa asuville suomalaisperheille mahdollisuuden päästä yhteyksiin muiden Espanjassa asuvien suomalaisperheiden kanssa ja samalla tukea kristillistä kasvatusta päiväkerhon muodossa. (Aurinkorannikon seurakunta 2020.)

Seurakunta elää suomalaisten keskuudessa Espanjassa, Fuengirolan rannikolla ja tarjoaa vilkkaimpina kausina lähes päivittäin toimintaa. Esimerkiksi seurakunta järjestää rippikouluja suomalaisille lapsille, lauluseuroja sekä jumalanpalveluksia. Vapaaehtoisten työ on merkittävässä asemassa seurakunnan yhteisössä. (Aurinkorannikon seurakunta 2020.) Costa del Solin eli Aurinkorannikon alueella asuu talvikausina noin 30 000 suomalaista, joista lähes puolet asuvat Fuengirolan alueella. Vakituisesti Aurinkorannikolla asuvia suomalaisia arvioidaan olevan noin 5 000. (Reinikainen 2020.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyön tavoitteena on osoittaa ammatillista kypsyyttä ja suuntautumiseen perehtymistä. Joskus kuitenkin on helpompaa näyttää taitonsa konkreettisella tuloksella eikä pelkästään kirjoittamisella. Silloin kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö. Tällaisessa opinnäytetyössä tavoite on tehdä jokin konkreettinen tuotos vastaamaan työelämän tarpeita. (Säteri 2020) Toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutustavan määrää aina tilaaja sekä kohderyhmä. Varsinaisen toiminnallisen osuuden lisäksi oppilaan on aina tehtävä myös raportti osuus. (Saastamoinen, Vähä, Ypyä, Alahuhta & Päätajo 2018) Esimerkiksi toiminnallinen opinnäytetyö voi olla opas tai näytelmä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on hyvin tärkeää tiivis yhteistyö toimeksiantajan kanssa (Säteri 2020).

Tämä opinnäytetyö etenee Salosen (2013, 15) lineaarisen mallin mukaan, jossa työskentely etenee tavoitteen määrittelystä suunnitteluun, toteutukseen ja prosessin päättämiseen. Lineaariseen malliin kuuluu lopuksi aina myös arviointi. . Prosessikaavio (kuvio 1) selkeyttää tämän opinnäytetyön etenemistä.

Kuvio 1. Kouluympyrän prosessikaavio

Tässä työssä tavoitteen määrittely alkoi 2019 elokuussa. Ensin otettiin yhteyttä toimeksiantajaan ja alettiin määrittelemään aihetta, jonka avulla saatiin muodostettua tavoite ja tarkoitus. Syyskuussa - lokakuussa aloitettiin kouluympyrän suunnittelu yhdessä toimeksiantajan kanssa. Toteutus kesti marraskuusta 2019 helmikuuhun 2020 ja työn kirjallinen osuus tehtiin maaliskuun - marraskuun aikana. Opinnäytetyön päättäminen ja arviointi tapahtui marraskuun ja joulukuun vaihteessa.

5.2 Kouluympyrän suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa eli hankeidean kirkastamisvaiheessa tehdään kirjallinen opinnäytetyösuunnitelma, johonka sisältyy tavoite, ympäristö, ydin- tai avainhenkilöt, tiedonhankintamenetelmät, dokumentointitavat sekä niiden käsittely. Lisäksi on selvitettävä toimijoiden tehtävät ja vastuut. (Salonen 2013, 17.)

Tämän opinnäytetyön suunnittelussa käytettiin laadullisiin menetelmiin kuuluvaa alkukeskustelua, jossa kartoitettiin toimeksiantajan kanssa päiväkerhon tarpeita. Tämä laadullinen menetelmä sopii työhön siksi, että toimeksiantaja on päiväkerhon ainut varsinainen työntekijä, jolloin muun muassa haastatteluiden ja kyselylomakkeiden tekeminen koettiin tarpeettomaksi. Alkukeskustelussa kävi ilmi, että päiväkerhon esikouluikäisille ei ollut mitään toimintaa, jolla voitaisiin edistää lapsen kehittymistä kohti koulunkäyntiä. Toimeksiantaja toi esille huolensa etenkin pitkäaikaisesti kerhoa käyvien esikouluikäisten kyvyn aloittaa koulu. Espanjassa koulunkäynti sekä esiopetus aloitetaan varhaisemmassa vaiheessa kuin Suomessa. Espanjan esikoulu alkaa jo 3-vuotiaasta ja kestää 6 ikävuoteen asti, jonka jälkeen lapsi aloittaa ensimmäisen kouluvuotensa (Ideal Education Group S.L. 2020). Tällaisten asioiden huomioiminen päiväkerhon toiminnassa on hyvin tärkeää. Emme voi tuodittautua siihen, että perhe muuttaa ennen lapsen koulun aloitusta takaisin Suomeen ja saa siellä riittävän esiopetuksen. Lapsen on kyettävä pysymään sen hetkisen maan kehitystason mukana. Lisäksi tilanne päiväkerhossa keskustelu hetkellä ei ole vastannut edes Suomen esiopetus tasoa. Muun muassa varhaiskasvatustalon (540/2018) 3§:n 1 momentissa vaaditaan, että varhaiskasvatuksen, johon esiopetuskin kuuluu, tulee edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Alkukeskustelussa toimeksiantaja nosti esiin myös, että päiväkerho tarvitsee pitkäaikaisesti toimivan kokonaisuuden, joka valmistaa lasta koulunkäyntiin sekä lapsen omatoimisuutta kehittävää toimintaa, koska toimeksiantaja nojaa toimintansa vahvasti montessoripedagogiikkaan. "Auta minua tekemään itse" lausetta pidetään montessoripedagogiikan tunnuslauseena ja se kulminoi hyvin sisälleen myös omatoimisuuden. Opetetaan lasta

tekemään itse niin että tilaa jää nimenomaan oivaltamiselle. Aikuinen on siis pelkästään auttajan roolissa eikä niinkään johtajana. (Lahden Montessorileikkikoulu 2020.)

5.3 Kouluympyrän toteutus

Suunnitteluvaiheen jälkeen tulee toteutus eli työstövaihe. Se on toiminnallisen opinnäytetyön toiseksi tärkein vaihe, jossa työskennellään lähes päivittäin yhteistä tavoitetta sekä tuotosta kohti. Toteutusvaihe voidaan nähdä kaikkein haastavimpana vaiheena, koska siinä realisoituu kaikki toiminnallisen opinnäytetyön osatekijät: toimijat, menetelmät, materiaalit ja aineistot sekä dokumentointitavat. (Salonen 2013, 18.)

Tässä opinnäytetyössä toteutuivat kaikki toiminnallisen opinnäytetyön osatekijät. Työn toimijoina ovat opinnäytetyön tekijä sekä toimeksiantaja, jonka ajatukset ja toiveet toimivat kouluympyrän toteuttamisen pohjana. Menetelmänä käytettiin alkukeskustelua, kartoittamaan päiväkerhon tarpeita. Materiaalien ja aineistojen pohjalta luotiin kouluympyrän toteuttamiselle kehys ja perusta. Toiminnallisen opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa toteutui dokumentointi.

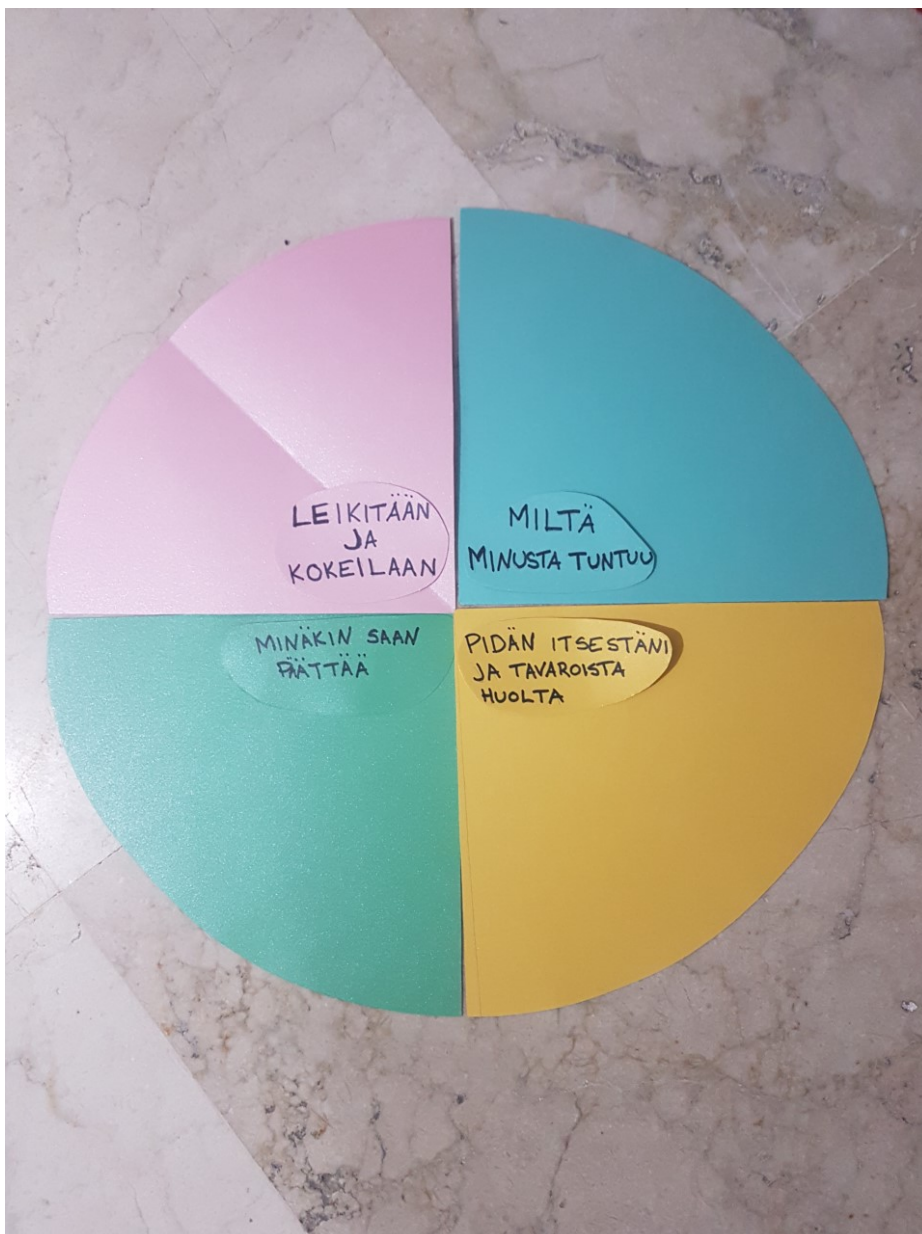
Toimeksiantajalla ei ollut suoranaista ideaa, minkälainen tuotoksen pitäisi konkreettisesti olla, joten tuotoksen hahmottaminen aloitettiin päiväkerhon olemassa olevien tavaroiden ja esiopetukseen tarkoitettujen tehtäväkirjoihin tutustumalla. Tuotos suunniteltiin ja hahmoteltiin kuitenkin tiiviissä yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Nopeasti alkoi hahmottumaan, että päiväkerholle sopivin tuotos olisi viikoittain tehtävät, kouluvalmiutta edistävät tehtävät, joita esikouluiset saisivat mahdollisimman omatoimisesti tehdä.

Esikoululaisen kouluympyrä on jaettu neljään osa-alueeseen: leikitään ja kokeillaan, miltä minusta tuntuu, pidän itsestäni ja tavaroista huolen sekä minäkin saan päättää. Nämä osa-alueet perustuvat Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 24-26) kuvatuista laaja-alaisista ja toisiinsa liittyvistä osaamisen osa-alueista. Perusteissa osa-alueita on varsinaisesti viisi, mutta osa-alue ”monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen” on jätetty tarkoituksella sivuun, koska sen toteuttaminen päiväkerhossa on lähes mahdotonta tämänhetkisillä resursseilla ja välineillä. Päiväkerholla ei esimerkiksi ole mitään tieto- tai viestintäteknologisia välineitä käytettävissä. Monilukutaito sisällytettiin kuitenkin osaksi ”ajattelu ja oppiminen” osa-alueetta, jossa tavoitteena on myös kehittää lapsen monilukutaitoa esimerkiksi käsitteiden opettelulla.

Leikitään ja kokeillaan -osa-alueessa lasta kannustetaan kokeilemaan yhdessä ja erikseen uusia tehtäviä ja pelejä, jotka kehittävät ajattelua ja oppimista. Miltä minusta tuntuu -osa-alueessa lapsi pääsee erilaisten leikkien kautta harjoittamaan vuorovaikutusta ja ilmaisua. Kulttuurinen osaaminen on jätetty vähemmälle huomiolle osa-alueessa, koska lapset asuvat jo valmiiksi vieraan kulttuurin keskellä ja pääsevät näin opettelemaan kulttuurista osaamista. Pidän itsestäni ja tavaroista huolta -osa-alueessa lapsi pääsee harjoittelemaan esimerkiksi hygieniasta huolehtimisesta sekä leikittyjen tavaroiden laittamisesta niille kuuluvalla paikalla. Näiden oppiminen edistää itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja. Minäkin saan päättää -osa-alueessa lapsi pääsee esimerkiksi vaikuttamaan, mitä yhteisiä leikkejä leikitään ulkona, joka kehittää lapsen osallistumista ja vaikuttamista.

Nämä aihealueet tukevat lasta tulevaan koulun käyntiin ja niiden harjoittaminen vähentää epätasa-arvoa koulunkäynnissä. Pyritään siis luomaan olosuhteet, jossa lapset pääsevät aloittamaan mahdollisimman samalta viivalta koulunkäyntinsä (Valtioneuvoston asetus 422/2012, 4§). Mannerheimin lastensuojeluliitto (2017) sekä psykologi Dunderfelt (1997, 84-85) listasivat hyvin millaisia valmiuksia lapsella pitäisi olla, jotta hän voisi aloittaa koulunkäynnin. Nämä listatut asiat tukevat myös esikoululaisen kouluympyrään valittuja osa-alueita.

Esikoululaisen kouluympyrä (kuva 1) on neljästä erivärisestä A4 kokoisesta paperista muodostuva ympyrä. Värit muodostavat kullekin osa-alueelle oman lohkon, johon lapsi saa kiinnittää omalla nimellä varustetun lapun, kun hän on tehnyt siltä viikolta osa-alueeseen liittyvän tehtävän/harjoituksen. Värit ja nimilaput auttavat lasta sekä työntekijöitä hahmottamaan, mitä ollaan tehty ja mitä on vielä tekemättä. Kouluympyrän lohkot ja nimilaput laminoitiin ajatellen sen pitkäkestoisuutta sekä ekologisuutta.

Kuva 1. Esikoululaisen kouluympyrä

Jotta kouluympyrän käytöstä tulisi mahdollisimman helppo ja omatoimisuuteen kannustava päätettiin järjestellä päiväkerhoon erillinen eskarinurkkaus, jossa kouluympyrän tehtävät sijaitsevat. Alueen tavarat järjestettiin hyllyihin niin, että ne ovat samalla tasolla lapsen kanssa ja ne ovat helppo sekä ottaa ja palauttaa niille kuuluville paikoille. Tavaroiden järjestely niin, että ne ovat mahdollisimman helposti lapsille saatavilla kuuluu osaksi montessoripedagogiikan ydintä. Kun tuomme tavarat lapsen tasolle, annamme hänen itse päättää ja oivaltaa. (Suomen montessoriliitto 2020)

5.4 Kouluympyrän arviointi

Toiminnallisen opinnäytetyön arviointivaiheessa toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä arvioivat yhdessä syntynyttä työtä. Tämä vaihe voi olla ajallisesti lyhyt ja kertaluontoinen. Arvioinnissa tuotos joko paalutetaan työstövaiheeseen tai siirretään viimeistelyvaiheeseen. (Salonen 2013, 18.)

Tässä työssä arviointi tapahtui palautekeskustelulla. Toimeksiantaja arvioi esikoululaisen kouluympyrän selkeäksi kokonaisuudeksi, joka kannustaa viikoittaiseen pedagogisten tehtävien tekemiseen. Osa-alueet olivat valittu hyvin ajatellen esikouluikäisen lapsen valmiutta koulunaloitukseen ja sen edistämistä. Kouluympyrässä täytyi myös toimeksiantajan toiveet montessoripedagogiikan ja omatoimisuuden suhteen. Tuotos vastasi toimeksiantajan mielestä kuitenkin hyvin päiväkerhon tarpeita ja eskarinurkkaus oli toiminnallisesti houkutteleva sekä selkeä. Eskarinurkkaus tukee ja helpottaa lapsen valintoja kouluympyrän tehtäviä tehtäessä.

6 POHDINTA

6.1 Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu

Opinnäytetyössä kuuluu tarkastella myös eettisyyttä ja luotettavuutta. Eettisyys tarkastelee kokonaisvaltaisesti oikeaa ja huonoa. Opinnäytetyössä tämä tarkoittaa oman toiminnan tarkkailua prosessin alusta aina ihan loppuun asti. Tarkkaillessa prosessia on otettava huomioon ammattikoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset, jotka antavat kehykset sille, mitä eritoteen on kannattavaa huomioida omassa opinnäytetyössä. Esimerkiksi että olen ymmärtänyt opinnäytetyöni olevan julkinen asiakirja. Näin ollen opinnäytetyöstä on tultava todenmukainen ja läpinäkyvä kokonaisuus. Luotettavuus on vahvasti sidoksissa eettisyyteen. Ilman eettisten suositusten noudattamista ei voida päästä luotettavaan lopputulokseen. Yleisimpiä luotettavuuden kriteerejä ovat esimerkiksi arvioitavuusvahvistettavuus sekä tulkinnan ristiriidattomuus. (Arene 2020, 5; Tenk. 2012, 6-7.)

Eettisyys ja luotettavuus ovat toteutuneet tässä opinnäytetyössä hyvin ja vaadittavia eettisiä suosituksia on noudatettu. Kaikki tarvittavat asiakirjat on toimitettu niille kuuluville henkilöille, ja pelisääntöjen ja niiden noudattamisessa on onnistuttu. Opinnäytetyössä on huolehdittu, että tiivis yhteistyö on toteutunut sekä toimeksiantajan että oppilaitoksen kanssa. Lisäksi opinnäytetyössä on pidetty huolta, että päiväkerhon lapsien ja työntekijöiden henkilöllisyyttä ei voida tunnistaa.

Tässä opinnäytetyössä tietoa on kerätty monista eri lähteistä ja niitä voidaan pitää luotettavina, sillä ne ovat tuoreita ja niitä on käytetty monipuolisesti. Luotettavuutta lisäsi myös se, että samat asiat tulivat ilmi useista eri lähteistä. Lähteet vahvistavat esiopetuksen merkitystä lapsen kehityksessä.

6.2 Opinnäytetyön arviointi

Opinnäytetyössä toteutetussa alkukeskustelussa nousi esille toimeksiantajan huoli päiväkerhon pitkäaikaisten esikouluikäisten kouluvalmiudesta. Jos lapsi ei pääse kehittämään koulussa tarvittavia taitoja niin se lisää epätasa-arvoa koulussa. Lapsella on oikeus kehittää omia taitojaan, saada tietoa monipuolisesti sekä kokeilla ja oppia uutta. (Opetushallitus 2018, 21.)

Esiopetuksen toteutuminen päiväkodeissa tai päiväkerhoissa on ajankohtainen aihe, koska jokaisella lapsella on Suomen lain mukaan oikeus siihen. On siis tärkeää tarkkailla ja pitää huoli siitä, että tämä oikeus toteutuu. Vaikka kouluympyrä toteutettiin Espanjassa ja päiväkerho noudattaa Espanjan lakia niin toiminta nojaa suomalaiseen

varhaiskasvatukseen hyvin vahvasti. Toiminnassa on otettu huomioon se, että suurin osa lapsista ovat Suomen kansalaisia ja näin ollen halutaan varmistaa, että he eivät jää jälkeen omasta ikäpolvesta, vaikka asuvatkin Espanjassa.

Yhteistyö toimeksiantajan kanssa sujui moitteettomasti. Toimeksiantajan ja opinnäytetyön tekijän oli helppo luottaa toisiinsa, koska päiväkerho ja sen toimintatavat olivat entuudestaan tuttuja koulun harjoitteluiden kautta. On huomattavasti helpompaa lähteä rakentamaan jotain uutta, kun ympäristö ja ihmiset ovat entuudestaan tuttuja. Tietynlainen epämiellyttävä paine katoaa. Toimeksiantaja pystyy myös antamaan opinnäytetyöntekijälle tilaa toteuttaa tuotosta eikä hallita sitä. Vaikka toimeksiantaja onkin se jolle tuotos tehdään, on hyvä huomioida, että kyse on kuitenkin myös opiskelijan omasta opinnäytetyöstä ja sen tekemisestä. Jos luottamusta ja yhteisymmärrystä ei synny, saattaa sekä tuotos että opinnäytetyö kärsiä sen myötä.

6.3 Päätelmät

Toimeksiantajalle esikoululaisen kouluympyrä arvioidaan olevan hyödyllinen, sillä se vastaa hyvin hänen kertomia tarpeita ja se on tehty tiiviissä yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Kuluympyrä kokonaisuutena soveltuu hyvin myös muihin päiväkerhoihin sekä päiväkoteihin, koska se on hyvin helppokäyttöinen ja sen tavoite on lapsen omatoimisuuden kehittäminen. Sitä voi helposti käyttää esimerkiksi esiopetuksessa muiden opetusmenetelmien rinnalla.

Myös eskarinurkkausta voi hyvin soveltaa myös muualla kuin toimeksiantajan päiväkerhossa. Lapsien on helpompi hahmottaa, mitä milloinkin voi tehdä, kun tavarat ovat heidän korkeudellaan sekä huolella järjestetty. Tämä helpottaa lasten lisäksi myös henkilökuntaa, kun järjestys on selkeä ja helppokäyttöinen.

6.4 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusehdotuksena voitaisiin lähteä miettimään kirjallisten ohjeiden teko miten kouluympyrää käytetään. Tätä oltiin ajateltu osaksi toiminnallisen opinnäytetyön tuotosta mutta ohjeet jäivät vain ajatuksen tasolle. Ohjeet olisi toimeksiantajan mielestä olleet hyvä lisä kouluympyrään. Näin myös tulevat työntekijät/harjoittelijat olisivat päässeet ajatuksen kiinni nopeammin. päiväkerhon tilan kokonaisvaltaista uudelleen järjestämistä niin, että ne loisivat helpomman ja miellyttävämmän kokonaisuuden. Haastetta tähän toteutukseen tuo se, että päiväkerhon tilat ovat myös evankelisluterilaisen kirkon muiden toimijoiden käytössä, jolloin toimeksiantajan on tarkoin mietittävä, miten tilaa lähtee muuttamaan. Lisäksi tulevaisuudessa, kun resurssit ja materiaalit antavat mahdollisuuden, niin

kouluympyrään voisi helposti lisätä myös tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen. Näiden osaaminen on tärkeää opettaa lapselle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, koska se kehittää koulutuksellista ja kasvatuksellista tasa-arvoa (Opetushallitus 2018). Tällä hetkellä tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen oppiminen jää vanhempien velvollisuudeksi.

Toimeksiantajan kanssa esille nousi usein myös keskustelu lapsista joiden äidinkieli ei ole suomi. Päiväkerhossa oli muutama lapsi joiden vanhemmat toivoivat heidän oppivan päiväkerhossa suomea, vaikka kotona sitä ei käytetä aktiivisesti. Kouluympyrää voitaisiin kehittää myös suomen kielen harjoitteluun. Lapset pääsisivät tekemään tehtäviä, jotka edesauttavat sekä motorisia että kielellisiä taitoja.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Arene ry. 2019. Ammatikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset [viitattu 3.6.2020]. Saatavissa: http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTI-KORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382

Aurinkorannikon seurakunta. 2020. Päiväkerhot [viitattu 15.02.2020]. Saatavissa: <https://www.aurinkorannikonseurakunta.fi/osallistu/pienryhmat/paivakerhot>

Daily Montessori. 2020 Montessori Sensitive Periods And How To Implement Them At Home [viitattu 5.7.2020]. Saatavissa: <http://www.dailymontessori.com/sensitive-periods/montessori-sensitive-periods/>

Dunderfelt, T. 1997. Elämänkaaripsykologia. 9. uudistettu paino. Porvoo: WSOY.

Espoon montessori-leikkikoulu. 2020a. Oppimisympäristö [viitattu 8.9.2020]. Saatavissa: <https://espoonmontessorileikkikoulu.fi/toiminta/paivaohjelma/pedagogiikka/oppimisymparisto/>

Espoon montessori-leikkikoulu. 2020b. Tendenssit [viitattu 8.9.2020]. Saatavissa: <https://espoonmontessorileikkikoulu.fi/toiminta/paivaohjelma/pedagogiikka/tendenssit/>

Ekebom, U-M., Helin, M. & Tulusto, R. 2000. Satayksi kouluongelmaa. Helsinki: Edita.

Hakkarainen, P. 2002. Kehittävä esiopetus ja oppiminen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Helenius, A. & Lummelahki, L. 2018. Varhaiskasvatus: perusteita. 2 uudistettu painos. Helsinki: BoD.

Helsingin montessori- yhdistys ry. 2020. [viitattu 20.7.2020]. Saatavissa: <https://www.helsinginmontessori.fi/montessori/>

Ideal Education Group S.L. 2020. The Spanish Education System [viitattu 17.7.2020]. Saatavissa: <https://www.donquijote.org/spanish-culture/traditions/education-in-spain/>

Koivunen, P. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvat-
tajille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kolehmainen, M., Saarinen, M. & Kontu, E. 2015. Koulukypsyydestä koulun valmiuteen –Kouluvalmiuskäsitteen kehittyminen 1900-luvun alusta tähän päivään [viitattu 24.8.2020]. Saatavissa: <http://elektra.helsinki.fi/oa/1797-2299/9/2/koulukyp.pdf>

- Lajunen, K., Andell, M. & Ylenius-Lehtonen, M. 2019. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [viitattu 10.9.2020] Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126027/Tunne-%20ja%20turvataitoja%20lapsille_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Linnilä, M-L. 2006. Kouluvalmiudesta koulun valmiuteen. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research [viitattu 23.8.2020]. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/13400/9513926672.pdf?sequence=1>
- Lummelahti, L. 2001. Yksilöllinen esiopetus. Helsinki: Tammi.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2017. Valmiudet kouluun [viitattu 19.6.2020] Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/elamaa-kouluikaisen-kanssa/koulu-alkaa/valmiudet-koulunkayntiin/>
- Mertala, P. & Salomaa, S. 2017. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Lastentarhan-opettajaliitto LOTL (toim.) Nyt on pedagogiikan aika! [viitattu 10.9.2020] Saatavissa: https://www.academia.edu/31164465/Mertala_P_and_Salomaa_S_2017_Mediakasvatus_varhaiskasvatuksessa_Teoksessa_Pedagogiikan_aika_Lastentarhanopettajaliitto_s_21_22
- Montessori Internationale. 2020. Montessori 150 [viitattu 8.9.2020]. Saatavissa: <https://montessori150.org/maria-montessori/maria-montessori-pioneer>
- Niskanen, S. 2019. Onko lapsi valmis kouluun? Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto [viitattu 9.9.2020]. Saatavissa: https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/148423/Niskanen_Sari_opinnayte.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Opetushallitus. 2014. esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy [viitattu 19.6.2020]. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: PunaMusta Oy [viitattu 22.10.2020]. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Esiopetus [viitattu 5.6.2020]. Saatavissa: <https://mi-nedu.fi/esiopetus>
- Perusopetuslaki 1998/628. [viitattu 7.9.2020]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perusopetuslaki#L7P27>

- Reinikainen, P. 2020. Aurinkorannikon kutsu: ”Kesken työpäivän voi lähteä kävelemään rannalle”. Artikkele. Apu-Lehti [viitattu 23.10.2020]. Saatavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/aurinkorannikon-kutsu-kesken-tyopaivan-voi-lahtea-kavelemaan-rannalle>
- Repo, L., Paananen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkanen, M-K., Gammelgård, L., Ulvinen, J., Marjanen, J., Kivistö, A. & Hjelt, H. 2019. Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus [viitattu 4.7.2020]. Saatavilla: https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf
- Roos, P. 2017. Osallisuuden polulla. Teoksessa Nyt on pedagogiikan aika! Lastentarhanopettajaliitto [viitattu 10.9.2020]. Saatavissa: <https://www.vol.fi/uploads/2018/10/31eded03-pedagogiikanaikajulkaisu-6.pdf>
- Ruiza, M., Fernández, T., Tamaro, E. 2020. Biografia de Maria Montessori. En *Biografías y Vidas. La enciclopedia biográfica en línea*. Barcelona, España [viitattu 10.9.2020]. Saatavissa: <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/m/montessori.htm>
- Saastamoinen, M., Vähä, T., Ypyä, J., Alahuhta M. & Päätaalo K. 2018. Toiminnallisen opinnäytetyön oppimiskokemukset. Oulun ammattikorkeakoulu [viitattu 13.7.2020]. Saatavissa: <http://www.oamk.fi/epooki/2018/toiminnallinen-opinnaytetyo/>
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu [viitattu 20.10.2020.] Saatavissa: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>
- Sánchez, E. 2020. María Montessori La pedagogía de la responsabilidad y la autoformación [viitattu 15.7.2020]. Saatavissa: https://educomunicacion.es/figuraspedagogia/0_montessori.htm
- Suomen montessoriliitto. 2020. Mitä on montessoripedagogiikka? [viitattu 22.8.2020]. Saatavissa: <https://montessori.fi/montessoripedagogiikka/>
- Säteri, M. 2020. Toiminnallisen opinnäytetyön erityispiirteitä. Metropolia [viitattu 3.6.2020]. Saatavissa: <https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=57182852>
- Turja, L. 2012. Teknologiakasvatus varhaisvuosina. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 1. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tenk 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki [viitattu 4.6.2020]. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta. 422/2012 [viitattu 20.6.2020]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120422>

Varhaiskasvatuslaki 2018/540 [viitattu 20.6.2020]. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Varhaiskasvatuslaki>

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

**Tutkimuslupa-anomus
opinnäytetyö**

1. Opinnäytetyön tekijä
 Nimi: Milena Virtanen
 Koulutusala: Sosiaali ja terveysala
 Koulutusvastuu/pääaine: Sosionomi, sosiaalipedagoginen varhaiskasvatus

Sähköposti: milena.virtanen@student.lab.fi
 Puhelin: 0417409627

2. Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus
 (mihin tarkoitukseen ja milä kotoa kerätään)
 Tarkoitus on kehittää esikouluikäisten valmiutta koulun aloitukseen Aurinkorannikon evankelisluterilaisen seurakunnan päiväkerhossa.
 Tavoitteena on kouluympyrän teko esikouluikäisille sekä sille kuuluvan tilan ja tavaroiden organisointinen.

3. Menetelmä
 Esikouluikäiset lapset osallistuvat viikottaisten tehtävien tekemiseen kouluympyrässä.

4. Aikataulu ja toteutus

5. Laajuus
 4 A4 kokoista lehti ympyrä

6. Kohderyhmä
 Aurinkorannikon evankelisluterilaisen seurakunnan esikouluikäisille (3-vuotiaille).

7. Eettiset lähtökohdat
 Opinnäytetyössä on pidetty huolta että päiväkerhon ja henkilökunnan henkilöllisyyttä ei voida todentaa ja toimintaan on pyydetty lupa vanhemmilta.

8. Opinnäytetyön ohjaaja
 Mari Raak

Noudatan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisemia hyvän tieteellisen käytännön menettelytapoja:
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HIEK_ohje_2012.pdf

Hakijan allekirjoitus
 Malaga, Spain
 Paikka
 18.11.2020
 Päiväys
 Milena Virtanen
 Allekirjoitus ja nimen selvitys
 MARIJA VIRTANEN

Tutkimusluvun myöntäjä
 Malaga, Spain
 Paikka
 18.11.2020
 Päiväys
 Milena Virtanen
 Allekirjoitus ja nimen selvitys

9. Päätös

(luvan myöntäjä täyttää)

Tutkimuslupa myönnetään Tulokkailupaa ei myönnetä Perustelut: Opinnäytetyö on tehty tukemaan päiväkerhon esikouluikäisten koulun
siirtamista